

Innhold

Innledning	9
Del 1. Posisjonering	19
1. Pikettys metode	20
2. Rike og fattige land	28
3. Det moderne	38
4. Historie som fiksjon	48
Del 2. Hermeneutikk, induksjon, narrasjon	61
5. Historiefagets egenart	62
6. Analytisk narrasjon og historisk forståelse	74
7. Historiker eller romanforfatter?	105
8. Michel Foucault som halv-dokumentarisk dikter	117
9. Erkjennelse eller illusjon?	133
10. Karl Marx som analytisk narrativist	158
11. Modelltvang eller analytisk narrasjon?	182
12. Etter postmodernismen: to nekrologer	195
Anvendt litteratur	213
Detaljert innholdsfortegnelse	225
Navneregister	228

Detaliert innholdsfortegnelse

Innledning 9

Historie og filosofi 9; Å forstå historie 10; Fortsatt i venteværelset? 15; Noen ord om fotnoter 15

Del 1. Posisjonering 19

1. Pikettys metode 20

Teorier og modeller: på leirføtter 21; Forpliktelsen til faktisitet 21; Klassekamp og persentilkamp 23; Kildegrunnlaget 24; Lovmessighet og uforutsigbarhet 24; Induktivismens fristelse: Piketty og Jens Arup Seip 25

2. Rike og fattige land 28

Historiens dynamikk 29; Nogales: verdens ulikhet i miniatyr 30; Inkluderende og ekstraktive institusjoner 31; Vendepunktet: The Glorious Revolution, 1688 33; Veien til suksess går gjennom demokrati og rettsstat 34; Politikken betydning 36

3. Det moderne 38

Modernitetens kode 39; Inspirasjonskildene 40; Imponerende 42; Modernitet som kantianisering 43; Modernitetens dobbelthet 45; Modernitetens kritiske punkt 46; Ingen vei tilbake 47

4. Historie som fiksjon 48

Fra panegyrikk til fundamental-kritikk 48; Gleden over det uforståelige 49; Historieskrivningens historie: en svært kort introduksjon 51; Har historien en dypere mening? 52; Kunsten å konstruere 54; En viss ensidighet 58

Del 2. Hermeneutikk, induksjon, narrasjon 61

5. Historiefagets egenart

Modeller, begreper og faglig profil i historie og samfunnsfag 62

Deduksjon og prediksjon 64; Forutsetningen om rasjonalitet 65; Logikk og historie 66; Begrepsbruk i historie 67; Historie som illustrasjonsmateriale for samfunnsfagene? 70; Generalisering vs. syntetisering 71; Sammenfatning 72

6. Analytisk narrasjon og historisk forståelse

Et bidrag til hermeneutisk teori 74

Hermeneutikk som kunsten å forstå 74; Den tredimensjonale nåtid 79; Mellom scientisme og postmodernisme 81; En tredje vei: analytisk narrasjon 86; Fra filosofisk til metodologisk hermeneutikk 87; Fire supplerende hermeneutiske grunnsetninger 91

1. Kritisk innlevelse 92; 2. Disiplinert fantasi 95; 3. Komparativ idiografi 96; 4. Hermeneutisk kontekstualisering 98
Intrigestrukturering og *ars narrandi* 100

7. Historiker eller romanforfatter?

Noen synspunkter på forholdet mellom historie og diktning 105

Det gode, det sanne – og det som blir fortalt 106; Romanforfatteren som skjønnlitterær filosof – dikteren som dikter 107; Å fylle tomrommene: dikteren som superhistoriker? 109; Den implisitte pakt mellom forfatter og leser 111; Historikeren som dikter 113; Både sant og interessant? Tilbake til Aristoteles 115

8. Michel Foucault som halv-dokumentarisk dikter 117

Nyskapende og fremragende, eller uforståelig og dårlig forskning? 118; Hayden White knekker Foucault-koden 122; Foucault bedømt som historieforsker 124; Dokumentarist eller dikter? 128; Men hva med diskursen? 130

9. Erkjennelse eller illusjon?

Et forsvar for den induktive metode 133

Gravitasjon og evolusjon 136; Francis Bacon og den induktive metode 137; En anti-dogmatisk tenker 138; Aforisme 95: Mauren,

edderkoppen og bien 139; De fire illusjoner 140; Kritikken fra Popper 142; Poppers kritikk av Bacon 144; Var Popper fordekt induktivist? 145; Popper som logisk ekstremist 147; Induktiv metode hos Bacon og Jens Arup Seip 148; Den hypotetisk-deduktive metode (HDM) som metodisk supplement 151; Hypoteser, åpne spørsmål og induksjonsdrevne problemstillinger (IdP) 153; Konklusjon 156

10. Karl Marx som analytisk narrativist:

En tolkning av *Louis Bonapartes attende brumaire* 158

Tolkning og nytolkning 159; Analytisk narrasjon: seks kjennetegn 160; Marx' materialistiske historieoppfatning i praktisk bruk 161; Datering og faseinndeling på en entydig, lineær tidsakse 163; En narrativ heller enn en scientistisk forklaringsmodell: Hvordan foretas *innplottingen*? 166; Menneskene og strukturene 174; Kontinuitet og brudd 177; Kommunikasjon og sannhetsambisjon 180

11. Modelltvang eller analytisk narrasjon?

Noen synspunkter på forskningen om europeisk integrasjon 182

Fra stagnasjon til ny dynamikk, 1983–1992: To forklaringsmodeller 183; Hvorfor modelltvang? 185; *The Choice for Europe*, 1998: Revidert modell? 189; Kausal indeterminisme og kausal pluralisme 190; Analytisk narrasjon og europeisk integrasjon 192; Konklusjon 194

12. Etter postmodernismen: to nekrologer 195

Postmodernisme, poststrukturalisme, dekonstruksjonisme 196; Kjennetegn på postmodernisme 199; Kritikk eller nekrolog? 201; Første nekrolog: «Intellektuelle svindlere» 203; Andre nekrolog: klar tale fra Bielefeld 207; Livet etter døden 210

Anvendt litteratur 213; Navneregister 228